

دانشکده بهداشت
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماریها مخاطبان: دانشجویان ترم سوم کارشناسی مامایی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: شنبه ۱۶-۱۴

زمان ارائه درس: شنبه ۱۸-۱۶ (طول ترم)

نیمسال: نیمسال اول سال تحصیلی ۹۷-۹۸ مدرس: دکتر فاطمه حیدرپور

دروس پیش نیاز: ندارد

هدف کلی درس:

اهداف کلی:
آشنایی فراگیران با اصول اپیدمیولوژی و پزشکی پیشگیری
آشنایی با علل ایجاد و چگونگی انتشار بیماریها در جامعه
کسب اطلاعات اختصاصی راجع به اپیدمیولوژی بیماریهای شایع کشور
شرح درس: در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی، انواع مطالعات اپیدمیولوژی و روشها و کاربرد هر کدام از آنها همچنین علل، چگونگی انتشار و اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در کودکان و بزرگسالان را می آموزند.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی دانشجویان با کلیات اپیدمیولوژی، پیشگیری از دیدگاه اپیدمیولوژی و مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی
- ۲- آشنایی دانشجویان با مدل‌های علیتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری
- ۳- آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی‌های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیماریها
- ۴- آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک
- ۵- آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی
- ۶- آشنایی با مطالعات تحلیلی و مطالعه کوهورت
- ۷- آشنایی با مطالعه کیس-کنترل
- ۸- آشنایی با اپیدمیولوژی تجربی و تحلیل دوباره داده‌ها و مرور ساختار یافته
- ۹- آشنایی با اپیدمی‌ها و چگونگی بررسی آنها و استفاده از آمار در اپیدمیولوژی
- ۱۰- آشنایی فراگیران با تعریف و اهداف غربالگری
- ۱۱- آشنایی فراگیران با اپیدمیولوژی بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن و آشنایی با برنامه واکسیناسیون ایران
- ۱۲- آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم
- ۱۳- آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی‌های کودکان
- ۱۴- آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع کودکان
- ۱۵- آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای مهم بزرگسالان
- ۱۶- آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای غیر واگیر
- ۱۷- آشنایی با کلیاتی درباره بعضی بیماریهای خاص در ایران

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با کلیات اپیدمیولوژی، پیشگیری از دیدگاه اپیدمیولوژی و مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱ تعریف اپیدمیولوژی را بداند
- ۱-۲ کاربردهای اپیدمیولوژی را توضیح دهد
- ۱-۳ سیر طبیعی بیماریها را توضیح دهد
- ۱-۴ سطوح پیشگیری را بیان کند
- ۱-۵ تعاریف (تک گیر- بومی- اپیدمی- پاندمی) را بداند.

جلسه دوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مدل‌های علیتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۲-۱ مدل‌های تک علیتی، مثلث اپیدمیولوژیک، مدل چرخ و شبکه علیت را توضیح دهد.
- ۲-۲ عوامل مرتبط با میزان و عوامل مرتبط با محیط را توضیح دهد.
- ۲-۳ مخزن- منبع- ناقل و میزان را توضیح دهد.
- ۲-۴ نسبت- سهم یا تناسب و میزان را توضیح دهد.
- ۲-۵ شیوع (دوره ای- نقطه ای) و بروز (تجمعی- شخص زمان) را توضیح دهد
- ۲-۶ رابطه میزان شیوع با میزان بروز را توضیح دهد.

جلسه سوم

هدف کلی: آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیماریها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۳-۱ اپیدمی های تک منبعی- پیشرونده و آرام را توضیح دهد.
- ۳-۲ ایمنی گروهی را تعریف کند.
- ۳-۳ اهداف مراقبت از بیماریها را بیان کند.
- ۳-۴ بیماری های مشمول گزارش را بشناسد و بیان کند.
- ۳-۵ منابع گردآوری داده های مراقبت را بیان کند.
- ۳-۶ استفاده از اطلاعات نظا مراقبت در شناسایی اپیدمی ها را شرح دهد.

جلسه چهارم

هدف کلی: آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۴-۱ مطالعه توصیفی را توضیح دهد و انواع آن را بیان کند.
- ۴-۲ کاربرد مطالعات توصیفی و مراحل بررسی در این مطالعات را توضیح دهد.
- ۴-۳ مطالعه تحلیلی را توضیح دهد و مطالعات مشاهده ای و مداخله ای را بیان کند.
- ۴-۴ مطالعه اکولوژیک را تعریف کند و علل استفاده از آن را بداند.
- ۴-۵ سطوح مختلف متغیر در مطالعات بوم شناختی را بیان کند.
- ۴-۶ تعاریف اندازه های Aggregate- Environmental و Global را بداند.
- ۴-۷ مراحل تجزیه و تحلیل در مطالعات اکولوژیک را توضیح دهد.
- ۵-۷ سطوح استنتاج در مطالعات اکولوژیک را بداند.
- ۶-۷ سوگرایی اکولوژیک را تعریف کند.

جلسه پنجم

هدف کلی: آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۵-۱ اهداف مطالعات گزارش موردی و موارد را بیان کند.
- ۵-۲ اهمیت مطالعات گزارش موردی را بیان کند.
- ۵-۳ مزایا و معایب مطالعات گزارش موردی و گزارش موارد را بیان کند.
- ۵-۴ تعریف مطالعه مقطعی را بداند.
- ۵-۵ چگونگی انجام مطالعه مقطعی را توضیح دهد.
- ۵-۶ اهمیت مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۵-۷ مزایا و معایب مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۵-۸ شیوه های جمع آوری داده ها در مطالعات مقطعی را بداند.
- ۵-۹ مفهوم جمعیت هدف (Target) - جمعیت مورد مطالعه (Study) و نمونه (Sample) را با مثال بیان کند.

جلسه ششم

هدف کلی: آشنایی با مطالعات تحلیلی و مطالعه کوهورت

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۶-۱ انواع مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۶-۲ مزایای مطالعه کوهورت و کاربرد آن را توضیح دهد
- ۶-۳ معایب مطالعه کوهورت را بیان کند.
- ۶-۴ تورش های مطالعه کوهورت را بشناسد.
- ۶-۵ نحوه گرفتن گروه کنترل در یک مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۶-۶ شرایط انجام یک مطالعه کوهورت را بداند.
- ۶-۷ نحوه محاسبه خطر یا ریسک (بروز جمعی) را شرح دهد.
- ۶-۸ نحوه محاسبه خطر نسبی را شرح دهد.
- ۶-۹ نحوه محاسبه خطر قابل انتساب را شرح دهد.
- ۶-۱۰ کاربرد خطر قابل انتساب و خطر نسبی را توضیح دهد.

۱۱-۶ معایب میزان بروز تجمعی را لیست کند .

۱۲-۶ نحوه محاسبه میزان بروز شخص- زمان را توضیح دهد.

جلسه هفتم

هدف کلی: آشنایی با مطالعه کیس-کنترل

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱-۷ تفاوت مطالعه مورد- شاهدی با کوهورت را توضیح دهد.

۲-۷ نحوه انجام یک مطالعه مورد- شاهدی را بیان کند.

۳-۷ کاربردهای مطالعه مورد- شاهدی را لیست کند.

۴-۷ نحوه محاسبه شانس و نسبت شانس را در مطالعه مورد- شاهدی بیان کند.

۵-۷ تفاوت OR و RR را بداند و با مثال آنها را محاسبه نماید.

۶-۷ همسان سازی را توضیح دهد و انواع آن را بیان کند.

۷-۷ مزایا و معایب مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.

۸-۷ تورش های مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.

جلسه هشتم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی تجربی و تحلیل دوباره داده ها و مرور ساختار یافته

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱-۸ انواع مطالعات تجربی را بیان کند.

۲-۸ کاربردهای مطالعات تجربی را بیان کند.

۳-۸ تفاوت کارآزمایی تصادفی شاهد دار را با کارآزمایی میدانی و در سطح جامعه را توضیح دهد.

۴-۸ هدف کارآزمایی بالینی را بیان کند.

۵-۸ مراحل یا فازهای کارآزمایی بالینی را بداند.

۶-۸ سوگیری های ممکن در مطالعات مداخله ای را بیان کند.

۷-۸ طرح های اصلی مطالعات مداخله ای را شرح دهد.

۸-۸ نحوه نشان دادن نتیجه یک کارآزمایی تصادفی شاهد دار را بیان کند.

۹-۸ کور سازی یا ماسکه کردن را توضیح دهد و علت انجام آن را بیان کند.

۱۰-۸ مطالعات مداخله ای غیر تصادفی را تعریف کند.

۱۱-۸ روش تحلیل دوباره داده ها و متا آنالیز را توضیح دهد.

جلسه نهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها و استفاده از آمار در اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱-۹ انواع اپیدمی ها را شرح دهد.

۱-۹ نحوه جمع آوری اطلاعات را شرح دهد.

۲-۹ چگونگی طبقه بندی و نمایش اطلاعات را بر حسب زمان- مکان و شخص را بداند.

۳-۹ نحوه استفاده از آمار در اپیدمیولوژی را بداند.

جلسه دهم

هدف کلی: آشنایی فراگیران با تعریف و اهداف غربالگری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۰ غربالگری را تعریف نموده و تفاوت آزمون غربالگری با آزمون تشخیصی را شرح دهد.
- ۲-۱۰ کاربرد غربالگری را توضیح دهد.
- ۳-۱۰ انواع غربالگری را شرح دهد.
- ۴-۱۰ معیارهای غربالگری را نام ببرد.
- ۵-۱۰ قابلیت پذیرش، تکرارپذیری و قابلیت اعتماد را در غربالگری شرح دهد.
- ۶-۱۰ حساسیت، ویژگی و ارزش اخباری را شرح دهد.

جلسه یازدهم

هدف کلی: آشنایی فراگیران با اپیدمیولوژی بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن و آشنایی با برنامه واکسیناسیون ایران

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۱ برنامه واکسیناسیون روتین را توضیح دهد.
- ۲-۱۱ اهمیت زنجیره سرد و نحوه نگهداری واکسنها را شرح دهد.
- ۳-۱۱ ایمن سازی در گروههای پرخطر را توضیح دهد.
- ۴-۱۱ این سازی در زنان سنین باروری را توضیح دهد.
- ۵-۱۱ اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن (سرخک، سرخجه، سیاه سرفه، هیپاتیت، دیفتی و ...) را توضیح دهد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی: آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های کودکان

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۲ هدف برنامه مراقبت کودک سالم را توضیح دهد.
- ۲-۱۲ اجزای مراقبت کودک سالم را شرح دهد.
- ۳-۱۲ نحوه ارزیابی شیرخوار کمتر از ۲ ماه از نظر نشانه های خطر را شرح دهد.
- ۴-۱۲ ارزیابی کودک ۲ ماهه تا ۸ ساله را شرح دهد.
- ۵-۱۲ ارزیابی شیرخوار کمتر از ۲ ماه را از نظر زردی توضیح دهد.
- ۶-۱۲ ارزیابی کودک از نظر وضعیت وزن، قد و دور سر را بیان کند.
- ۷-۱۲ ارزیابی وضعیت تغذیه را شرح دهد.
- ۸-۱۲ نحوه مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه ای را شرح دهد.

جلسه سیزدهم

هدف کلی: آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های کودکان

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۳ اهداف اصلی برنامه مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال (مانا) را شرح دهد.
- ۲-۱۳ علائم خطر فوری در کودک ۲ ماهه تا ۵ ساله را شرح دهد.
- ۳-۱۳ کودک را از نظر اسهال ارزیابی کند.
- ۴-۱۳ کودک را از نظر مشکل تنفسی ارزیابی کند.
- ۵-۱۳ کودک را از نظر تب ارزیابی کند.
- ۶-۱۳ کودک را از نظر مشکل گوش ارزیابی کند.
- ۷-۱۳ نحوه ارزیابی اختلال رشد، واکسیناسیون، مکمل های دارویی و سایر مشکلات را توضیح دهد.

جلسه چهاردهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع کودکان

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۴ تعریف، اهمیت، اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای اسهالی را شرح دهد.
- ۲-۱۴ تعریف، اهمیت، اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای تنفسی را شرح دهد.
- ۳-۱۴ تعریف، اهمیت، اپیدمیولوژی و کنترل کم خونی را شرح دهد.
- ۴-۱۴ تعریف، اهمیت، اپیدمیولوژی و کنترل اختلالات رشد را شرح دهد.

جلسه پانزدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای مهم بزرگسالان

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماری سل را بیان کند.
- ۲-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماری تب مالت را بیان کند.
- ۳-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماری مالاریا را بیان کند.
- ۴-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماری ایدز را بیان کند.
- ۵-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماری هیپاتیت را بیان کند.
- ۶-۱۵ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی، و پیشگیری بیماریهای مقاربتی را بیان کند.

جلسه شانزدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای غیر واگیر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۶ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قلبی عروقی را در ایران و جهان بیان کند.
- ۲-۱۶ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی و کنترل بیماری دیابت را در ایران و جهان بیان کند.
- ۳-۱۶ کلیاتی درباره اپیدمیولوژی و کنترل سرطانها را در ایران و جهان بیان کند.

جلسه هفدهم

هدف کلی: آشنایی با کلیاتی درباره بعضی بیماریهای خاص در ایران

- ۱-۱۷ عامل بیماریزا، راههای انتقال، دوره واگیری و راههای پیشگیری از بیماری هاری را بیان کند.
- ۲-۱۷ عامل بیماریزا، راههای انتقال، دوره واگیری و راههای پیشگیری از بیماری جذام را بیان کند.
- ۳-۱۷ عامل بیماریزا، راههای انتقال، دوره واگیری و راههای پیشگیری از بیماری حصه را بیان کند.

منابع:

- ۱- اصول اپیدمیولوژی بالینی ترجمه دکتر علی صادقی حسن آبادی
- ۲- اصول اپیدمیولوژی ترجمه دکتر ملک افضلی
- ۳- اصول اپیدمیولوژی گوردیس ترجمه دکتر هلاکویی
- ۴- اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع در ایران (دکتر فریدون عزیزی)
- ۵- اصول پیشگیری و مراقبت از بیماریها: نظام مراقبت بیماریهای واگیر و غیرواگیر (مجموعه دستورالعمل های کشوری)
- ۶- مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم (ویژه غیر پزشک) وزارت بهداشت و درمان
- ۷- مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های اطفال (ویژه غیر پزشک) وزارت بهداشت و درمان، معاونت سلامت، دفتر سلامت خانواده

روش تدریس: سخنرانی - پرسش و پاسخ

وسایل آموزشی:

وایت برد - اسلاید *power point*

سنجش و ارزشیابی

آزمون	روش	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
آزمون میان ترم	چند گزینه ای	٪۲۰	بعد از ۸ جلسه	در ساعت کلاس
آزمون پایان ترم	چند گزینه ای	٪۷۵	پایان ترم	در سالن امتحانات
حضور فعال در کلاس	-	٪۵	در جلسه کلاس	در ساعت کلاس

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و بموقع در کلاس

شرکت در بحث های گروهی و پاسخ به سوالات مطرح شده در کلاس

خاموش نمودن تلفن همراه در کلاس درس

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدیر گروه:
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدرس:
تاریخ تحویل: ۹۷/۶/۱۱

جدول زمانبندی درس اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماریها

روز و ساعت جلسه: شنبه ۱۸ - ۱۶ (طول ترم)

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	۹۷/۶/۳۱	آشنایی دانشجویان با کلیات اپیدمیولوژی، پیشگیری از دیدگاه اپیدمیولوژی و مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی	دکتر فاطمه حیدرپور
۲	۹۷/۷/۷	آشنایی دانشجویان با مدل‌های علیتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری	دکتر فاطمه حیدرپور
۳	۹۷/۷/۱۴ به صورت مجازی	آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیماریها	دکتر فاطمه حیدرپور
۴	۹۷/۷/۲۱	آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک	دکتر فاطمه حیدرپور
۵	۹۷/۷/۲۸	آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی	دکتر فاطمه حیدرپور
۶	۹۷/۸/۵	آشنایی با مطالعات تحلیلی و مطالعه کوهورت	دکتر فاطمه حیدرپور
۷	۹۷/۸/۱۲	آشنایی با مطالعه کیس-کنترل	دکتر فاطمه حیدرپور
۸	۹۷/۸/۱۹	آشنایی با اپیدمیولوژی تجربی و تحلیل دوباره داده ها و مرور ساختار یافته	دکتر فاطمه حیدرپور
۹	۹۷/۸/۲۶	آشنایی با انواع اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها و استفاده از آمار در اپیدمیولوژی- آزمون میان ترم	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۰	۹۷/۹/۳	آشنایی فراگیران با تعریف واهداف غربالگری	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۱	۹۷/۹/۱۰	آشنایی فراگیران با اپیدمیولوژی بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن و آشنایی بابرنامه واکسیناسیون ایران	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۲	۹۷/۹/۱۷ به صورت مجازی	آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۳	۹۷/۹/۲۴	آشنایی با کلیاتی از مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های کودکان	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۴	۹۷/۱۰/۱	آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع کودکان	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۵	۹۷/۱۰/۸	آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای مهم بزرگسالان	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۶	۹۷/۱۰/۱۵	آشنایی با اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای غیر واگیر	دکتر فاطمه حیدرپور
۱۷	۹۷/۱۰/۲۲	آشنایی با کلیاتی درباره بعضی بیماریهای خاص در ایران	دکتر فاطمه حیدرپور